

Antické mýty jinak III. Plazi, obojživelníci a ryby

I při volbě vědeckých názvů těchto živočichů používali zoologové často jména nejrůznějších postav z řeckých a římských mýtů. Mezi plazi, zvláště pak hady, se objevují antické nestvůry a bytosti podsvětí, obojživelníci zase odkazují na vodní božstva a nymfy. V názvech ryb potkááme bájně obludy na straně jedné, ale i mýtické krasavice a hrdiny nebo krasavce na straně druhé. Inspirací pro pojmenování ale bývalo nejen vzezření či chování živočichů, nýbrž i místo výskytu spojené s nějakou mýtickou postavou.

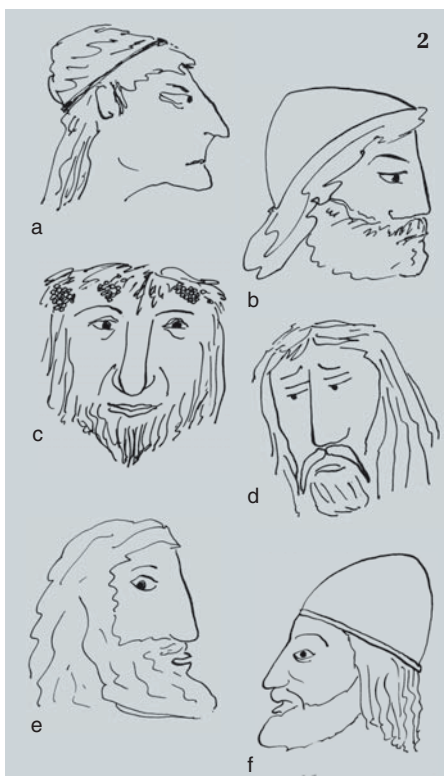
Počátky světa

Jednou z prvních mýtických bytostí byl bůh věčné podsvětí tmy Érebos. Nositeli jeho jména se stali tmavě zbarvení živočichové, jako hroznýšovití hadi rodu *kandoia* (*Erebophis* Günther, 1877; nyní *Candoia* Gray, 1842) z Papuy-Nové Guineje a melanéských ostrovů, dále jihotexaský a mexický poddruh užovky indigové (*Drymarchon corais erebennus* Cope, 1860), nebo mořská ryba úhořovec *Conger erebennus* (Jordan a Snyder, 1901) z okolí Japonska a Koreje. Obrovitý had Pýthón, syn bohyně Země Gáie, žil na úpatí hory Parnáso. Hubil lidi i zvířata, dokud ho nezabil výtečný lukostřelec Apollón. Podle Pýthóna se nazývalo jeho bydliště Pýthó (pozdější Delfy) a větštně zde působící Pýthie, jejichž dvojsmyslné předpovědi bývaly často špatně vykládány. Jméno nestvůry nese africký a asijský rod krajt *Python* Daudin, 1803 (obr. 1), stejného původu jsou odvozené názvy indonéských a australských krajt *Chondropython* Meyer, 1874 (nyní *Morelia* Gray, 1842) a *Leiopython* Hubrecht, 1879.

Pravnukem Gáie byl podivuhodný okřídlený kuň Pégasos. Na něm vzlétl hérós Bellerofón, aby zabil obludu Chimairu, složenou z částí těl různých živočichů (lva, kozy a hada). Létající kuň dal jméno rodům létajících ryb dráček z Indického a Tichého oceánu *Pegasus* Linnaeus, 1758, a *Eurypegusus* Bleeker, 1863. Také Chimaira se uplatnila v zoologické nomenklatuře. Jmenuje se po ní scink tanimbarský (*Tiliqua scinoides chimaera* Shea, 2000) s modrým jazykem a mohutnými čelistmi k drčení plžů žijící na indonéských ostrovech Tanimbar a Babar. Rovněž se po ní nazývají paryby chiméry (*Chimaera* Linnaeus, 1758) a pachiméry (*Rhinochimaera* Garman, 1901) vyskytující se v Atlantickém, Indickém a Tichém oceánu. Hřízu budící dívka s hadím tělem Echidna zanechala své jméno kolumbijskému hadu šnekožroutu *Atractus echidna* Passos a kol., 2009, a rybám murénám rodů *Echidna* Forster, 1777, a *Pseudechidna* Bleeker, 1863, které obývají ve více než 10 druzích tropické oceány.

Utváření světa

Obři Giganti poskytli jméno mnoha velkým či silným živočichům. Druhový nebo poddruhový název *gigas* nese několik hadů (např. jihoamerická užovka obrovská – *Hydrodynastes gigas* Duméril, Bibron a Duméril, 1854), ještěřů (jako od r. 1874 vyhynulá felsuma obrovská – *Phelsuma gigas* Liénard, 1842) a želv, tři žáby a asi 10 druhů ryb (např. arapajma obrovská – *Arapaima gigas* Schinz, 1822, z Amazonie). Záludné Sirény v podobě mořských panen inspirovaly autory při označování různých živočichů. Madagaskarský scink, který má jen přední končetiny jako mořská panna, se jmenuje *Sirenoscincus* Sakata a Hikida, 2003. Jméno Sirén dostali severoameričtí ocasatí obojživelníci surýni (*Siren* Österdam, 1766) a axolotlové (*Siredon* Wagler, 1830; nyní *Ambystoma* Tschudi, 1838), žába rosněnka západoamazonská

1 Krajty rodu *Python* připomínají hadovitou nestvůru Pýthóna. Na obr. samice krajty tygrovitě (*P. molurus*) z Indie a Srí Lanky inkubující snůšku vajec obtočením v závitech těla

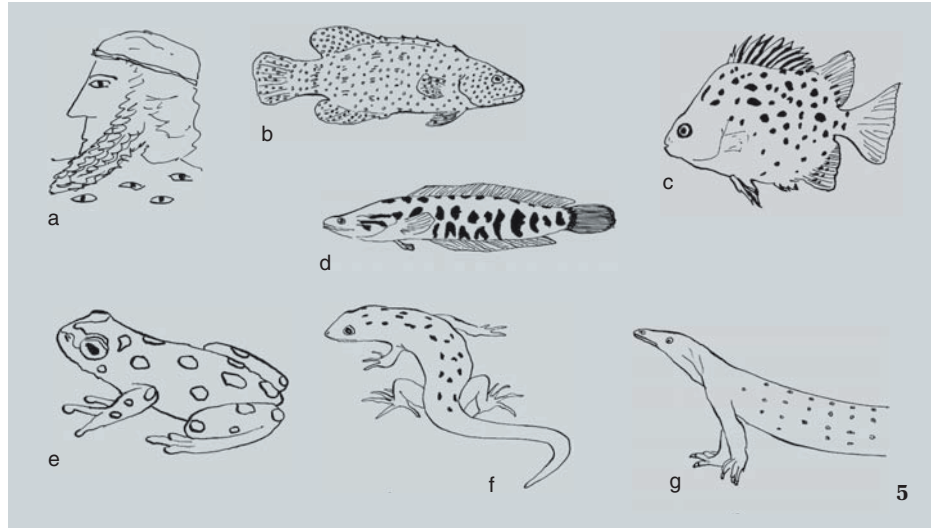
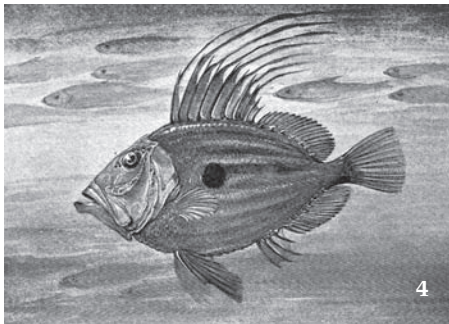
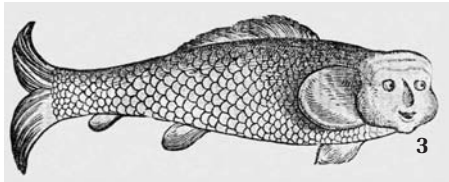
2 Fiktivní portréty některých uváděných postav. Zkázonosná Siréna (a), bůh ohně Vulcanus (b), římský bůh vína Bacchus (c), bůh plodnosti Priápos (d), podsvětí trestanec Sísyfos (e), hrdina trojské války Odysseus (f). Orig. T. Pavlík

(*Nymphargus siren* Lynch a Duellman, 1973), dvojdyšná ryba bahník americký (*Lepidosiren paradoxa* Fitzinger, 1837) z bažin a řek Jižní Ameriky a africká sladkovodní ryba rypoun surýnovitý (*Mormyrops sirenoides* Boulenger, 1898).

Zejména na Kypru uctívali bohyni lásky Afrodítu, jež se podle některých mýtů zrodila právě u tohoto ostrova. Její přezdívku Kypris použil Carl Linné při pojmenování ryby, kterou považoval za zvlášť plodnou, což je vlastnost bezesporu související s láskou. Tak přišel ke svému rodovému jménu obecně rozšířený kapr (*Cyprinus* Linnaeus, 1758, obr. 3). Odvozené jsou názvy severoamerických jelčků rodu *Cyprinella* Girard, 1856, asijských parmušic (*Cyprinion* Heckel, 1843), amerických halančíkoviců rodu *Cyprinodon* Lacépède, 1803, nebo druhů jako tarpon indický (*Megalops cyprinoideus* Broussonet, 1782) či rypoun kapří (*Marcusenius cyprinoideus* Linnaeus, 1758) a dalších ryb. Milenec Afrodity, krásný princ Adónis, nešťastně zahynul při lovu divokého kance. Jmenují se po něm scink *Lampropholis adonis* Ingram, 1991, ze severovýchodní Austrálie, a pestře zbarvené ryby – jihoamerický sladkovodní krunýřovec Adónis (*Acanthicus adonis* Isbrücker a Nijssen, 1988), africká sladkovodní afrotetra Adónis (*Lepidarchus adonis* Roberts, 1966) nebo mořská hlaváčovitá ryba od pobřeží Thajska *Myersina adonis* Shibukawa a Satapoomin, 2006. Podle Afrodítiny snachy Psýchy se nazývá jihoamerický korálovcovitý had *Micrurus psyches* (Daudin, 1803).

Nebeská božstva

Mezi všemi bohy vynikal všemocný vládce bohů i lidí, ochránce světového řádu Zeus. Jméno honduraského leguánka anolise *Anolis zeus* (Köhler a McCranie, 2001) odkazuje k typové lokalitě, pohoří Cordillera Nombre de Dios (Jména Božího). Podle vládce světa je nazvána relativně mohutná bezblanka Diova (*Eleutherodactylus zeus* Schwartz, 1958) ze západní Kuby (ze skupiny jinak drobných žab). Vždyť Zeus byl velký a silný – jak píše

Homér v eposu Ilias, mohl by na řetězu vytáhnout ke svému sídlu na Olympu zemi s mořem i všemi bohy, kdyby se na řetěz zavěsili. Dalším nositelem jeho jména se stala široce rozšířená mořská ryba rodu pilobřich (*Zeus* Linnaeus, 1758, viz obr. 4), neboť vyniká nad jiné (chutným masem). Zeus podle potřeby odměňoval či trestal. Aktivní účastnice v minulém dílu popsané vražedné tragédie Prokné byla proměněna ve vlašťovku. Jeleček texaský (*Notropis procne* Cope, 1865) je po ní pojmenován proto, že jeho vidlicovitě rozeklaná ocasní ploutev připomíná ocas vlašťovky. Krásná Diova manželka Héra po sobě zanechala památku v názvu africké sladkovodní ryby, jejíž samičky jsou v daném rodu nejkrásnější. Jmenuje se tak halančík herá (*Aphyosemion hera* Huber, 1998). Věrný Héřin služebník Argos měl 100 očí, a byl proto výtečným hlídačem. Několik druhů plazů a obojživelníků a asi 20 druhů ryb dostalo Argovo jméno, neboť mají na tělech skvrny připomínající oči (ukázky viz obr. 5).

Podle ztepilého Diova syna, boha Slunce Apollóna, je pojmenována krásná sladkovodní ryba bojovnice Apollónova (*Betta apollon* Schindler a Schmidt, 2006) z Thajska. Apollónova syna Asklépia, je muž Římané říkali Aesculapius, vychoval moudrý Cheirón a vyučil ho léčitelství. Atributem boha lékařů Asklépia se stal had, neboť svtčením kůže bývalo považováno za symbol omlazení, vyléčení, znovuzrození. Aesculapa najdeme ve jménech dvou hadů – evropské a západoasijské užovky Aesculapovy, nyní stromové (*Coluber aesculapi* Lacépède, 1789, nyní *Zamenis longissimus* Laurenti, 1768, obr. 9) a jihoamerické užovky *Erythrolamprus*

aesculapii (Linnaeus, 1766) připomínající zbarvením jedovaté korálovce. Po Artemidě, tj. Dianě, bohyni přírody a ochránkyni zvířat, jež vynikala svou krásou, se nazývá korálovec *Micrurus diana* Roze, 1983, z Bolívie. Boha ohně a kovářství Héfaista neboli Vulcana, který měl své dílny pod sopkami, připomínají živočichové z vulkanických oblastí – guatemalská užovka *Tantilla vulcani* Campbell, 1998, a mexická žába bezblanka *Craugastor vulcani* (Shannon a Werler, 1955). Západo-sumaterská ryba razbora pajnanská (*Rasbora vulcanus* Tan, 1999) nejenže byla objevena v řece na úpatí sopky, ale její sameček má také rudou barvu ohně. Agresivní bůh války Arés, zvaný Enýalios (válečný), propůjčil svou přezdívku jihoamerickým ještěřům rodu *Enyalius* Wagler, 1830. Areova krutá sestra Enjó (válečnice) se dostala do názvu mexického chřestýše *Crotalus enyo* (Cope, 1861).

Zemská božstva

Bohu vína Dionýsovi říkali Římané Bacchus a k jeho počtě pořádali divoké slavnosti bakchanálie. Výkulené a krvavě rudé oči kolumbijské žáby bezblanky *Pristimantis bacchus* (Lynch, 1984) připomínaly autorovi popisu tyto orgie. Dionýsos propůjčil fryžskému králi Midovi schopnost proměnit ve zlato vše, čeho se dotkl. Alternativní pravopis králova jména byl použit u želvy karety obrovské (*Chelonia mydas* Linnaeus, 1758, obr. 8), globálně rozšířené v tropických a subtropických mořích a oceánech. Amazonská žába se zlatými skvrnami rosněnka *Teratohyla midas* (Lynch a Duellman, 1973), navíc nalezená u ekvádorské zlatonosné řeky Aguarico, se také jmenuje po zlatotvořícím

králi. Dionýsův syn Priápos byl bohem plodnosti. Jeho velký penis se stal inspirací k pojmenování tvorů s různými převškovitými útvary nebo s dobře viditelnými samčími genitáliemi, jako jsou jižní poddruh užovky štihlovky americké (*Coluber constrictor priapus* Dunn a Wood, 1939) z Floridy, sladkovodní indická ryba skleněnka *Danionella priapus* Britz, 2009, nebo žralok máčka *Galeus priapus* Séret a Last, 2008, z okolí Nové Kaledonie.

Nymfy byly dívky žijící ve vnitrozemských vodách, v lesích nebo na horách. Nymfami se tak staly některé žáby, např. rosnička *Hypsiboas nympha* Faivovich a kol., 2006, z Amazonie nebo rosněnka rusalčí (*Nymphargus oreonympha* Ruiz-Carranza a Lynch, 1991) z Kolumbie. Také jméno v Eurasii, severní Africe a v Severní Americe rozšířeného rodu rosniček *Hyla* Laurenti, 1768 (obr. 6), souvisí s těmito pohlednými dívkami. Mladý Héřaklův druh Hylás nabíral vodu z pramene a tamní vodní víla ho stáhla pod hladinu. Přátelé ho při hledání marně volali, a protože jejich křik připomínal sborové hlasy žab, dostaly tyto rosničky pojmenování po Hylovi. Lesní víly Hamadryady zase poskytl jméno jihoasijské kobře královské (*Hamadryas hannah* Cantor, 1838; nyní *Ophiophagus hannah* Cantor, 1836), anglicky zvané Hamadryad (obr. 10). Podle nymfy Kalypsy, která na ostrově Ógygia zdržovala 7 let účastníka trojské války Odyssea a propustila ho teprve na zásah bohyně Athény, pojmenoval český herpetolog Otakar Štěpánek poddruh gekona egejského z ostrova Gavdos jako *Gymnodactylus kotschy kalypsae* Štěpánek, 1939 (nyní *Mediodactylus kotschy kalypsae* Štěpánek, 1939).

3 Kapr obecný (*Cyprinus carpio*) je na staré ilustraci zobrazen poněkud antropomorfně. Orig. K. Gesner, *Historiae animalium* (Curych 1551–58)

4 Pilobřích ostnitý (*Zeus faber*) – živoucí připomínka vládce bohů Dia – obývá různé oceány i Středozevní a Černé moře. Dorůstá až 90 cm. Současně ho řadíme mezi tzv. ryby sv. Petra. Tmavé skvrny na obou bocích jsou údajně otisky prstů apoštola Petra, který na pokyn Ježíše vytáhl z vody rybu, a ta měla v tlamě minci. Peníz poté použili na zaplacení chrámové daně (biblické Matoušovo evangelium, kap. 17, verš 27).

5 Fiktivní portrét stookého hlídače Arga (a). Kanic tmavý (*Cephalopholis argus*) z Indického a Tichého oceánu (b). Kaložrout skvrnitý (*Scatophagus argus*) ze sladkých, brakických i slaných vod stejné oblasti (c). Sladkovodní hadohlavec skvrnitý (*Channa argus*) je původní ve východní Asii, jako problematický invazní druh se projevuje v Severní Americe (d). Africká rákosníčka páskovaná (*Hyperolius argus*) se podobá rosničkám, ale jde o zástupce jiné čeledi (e). Gekon *Cnemaspis argus* známý pouze z jediné lokality v Malajsi (f). Australský a novoguinejský varan žlutoskvrnitý (*Varanus panoptes*) byl pojmenován podle Argovy přezdívky Panoptés (Vševidoucí). Anglické jméno tohoto varana zní *Argus Monitor* (g). Orig. T. Pavlík

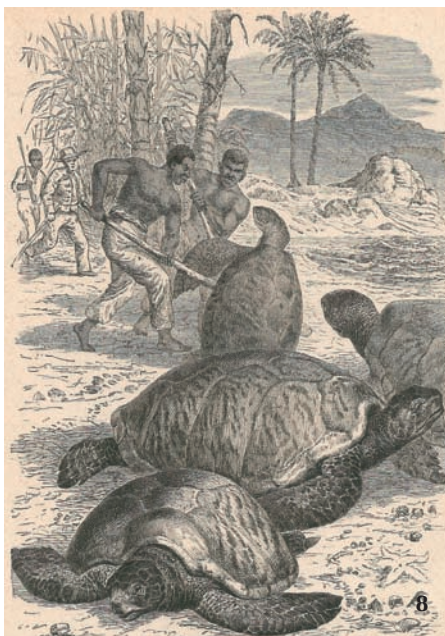
6 Rosnička zelená (*Hyla arborea*) patří k evropským zástupcům tohoto rodu žab, pojmenovaného po Héraklovu příteli Hylovi. Další druhy obývají i palearktické části severní Afriky, západní a východní Asie. Rod se také vyskytuje v Severní Americe. Tropické středo- a jihoamerické rosničky v minulosti uváděné v rodu *Hyla* se nyní řadí do jiných rodů, např. s odvozenými názvy *Bromeliophyla* nebo *Isthmohyla* Faivovich a kol., 2005.

7 Evropský čolek velký (*Triturus cristatus*) se svým jménem hlásí k vodnímu bohu Trítónovi, který troubením na lasturu vyvolával nebo tišil mořské bouře. V současnosti jde o kriticky ohrožený druh obojživelníka, kvůli němuž jsou vyhlášovány evropsky významné lokality soustavy Natura 2000.

8 Mořská želva kareta obrovská (*Chelonia mydas*) – jmenovec mýtického fryžského krále. Obývá teplá moře a oceány celého světa, pláží vhodných k inkubaci jejich vajec však všude ubývá.

9 Užovka stromová neboli Aeskulapova (*Zamenis longissimus*). I mezi jejími neplatnými vědeckými jmény (synonymy) lze najít názvy jako *Coluber aesculapii* nebo *Elaphis aesculapii*. V České republice patří k nejvzácnějším hadům (s okrajovými areály v Podýjí a Bílých Karpatech a izolovanou lokalitou v Poohří).

10 Jihoasijský jedovatý lesní had kobra královská (*Hamadryas hannah*; nyní *Ophiophagus hannah*) nosí jméno lesních nymf Hamadryad – těch, které při jednom svém milostném dobrodružství vyděsil bůh Apollón proměněný právě v hada. Nyní platné rodové jméno *Ophiophagus* (hadožravý) souvisí s potravní specializací kobry královské na lov jiných hadů.

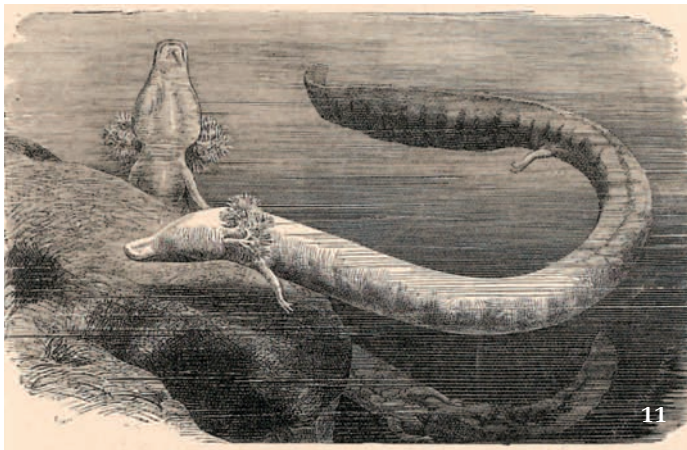
Vodní božstva

Diův bratr Poseidón neboli Neptunus panoval v mořích. Popudlivý a neústupný bůh vyvolával úderem svého trojzubce bouře a zemětřesení. Sladkovodní bolívijská ryba tetra Neptunova (*Hemigrammus neptunus* Zarské a Géry, 2002) byla po něm pojmenována proto, že má na ocasní ploutvi skvrnu ve tvaru trojzubce. Do herpetologické a ichthyologické nomenklatury pronikly také tři Poseidónovi synové: obro-

vitý Trítón, často podobu měnicí a tedy matoucí Próteus a Héraklův protivník Eryx. Desítky Trítónů najdeme mezi obojživelníky. Jmenujme zde alespoň evropské a západoasijské čolky rodů *Triturus* Rafinesque, 1815 (obr. 7), nebo *Lissotriton* Bell, 1839, dále čínské a vietnamské pačolky rodu *Paramesotriton* Chang, 1935, japonské a čínské trnočolky *Echinotriton* Nussbaum a Brodie, 1982, mloky či spíše čolky rodu *Calotriton* Gray, 1858, z Pyrenejí a pohoří Montseny, guatemalského mločička *Bradytriton* Wake a Elias, 1983, nebo středoamerické drvomločičky (*Dendrotriton* Wake a Elias, 1983). Mnoho čolků nyní patřících do různých rodů se v minulosti řadilo přímo do rodu *Triton* Laurenti, 1768. Po Próteovi nám zůstalo jméno obojživelníka macarátá (*Proteus* Laurenti, 1768, obr. 11), měnicího zbarvení podle světelných podmínek a žijícího v jeskynních vodách Balkánu (český název pochází ze slovinského močer, tj. močál); a také několika ryb, které jsou zaměnitelné s jinými podobnými druhy – sladkovodní jihoamerický hřebenáč *Crenicichla proteus* Cope, 1872, a tetra Proteus (*Hyphessobrycon proteus* Eigenmann, 1913), slizoun *Hypoblennius proteus* (Krejsa, 1960) z Tichého oceánu a sapín ceylonský (*Pomacentrus proteus* Allen, 1991) z okolí Srí Lanky. Třetího Poseidónova potomka Eryka poznáme v hroznýchčích rodu *Eryx* Daudin, 1803, z jihovýchodní Evropy, severní Afriky a Asie, a v jihoamerických užovkách rodu *Pseudoeryx* Fitzinger, 1826.

Podsvětí božstva

Obávaný podsvětí bůh Hádés (či Haidés), spojovaný s temnotou a hlubinami, přísne vládl říši mrtvých. Nazývá se po něm had z příbuzenstva slepáků *Gerrhopilus hades* (Kraus, 2005) z Rosselova ostrova severovýchodně od Austrálie, jeskynní mločik rodu *Haideotriton* Carr, 1939 (nyní *Eurycea Rafinesque*, 1822) z jihovýchodu Spojených států amerických, nebo ryba slizoun rodu *Aidablennius* Whitley, 1947, ze Středozevního a Černého moře a z východní části Atlantského oceánu. V křesťanství byli Hádés a jeho žena Persefoné neboli Proserpina spojováni s ďáblem. To je také důvod, proč sladkovodní ryba z typové texaské lokality Devils River (Dáblůva řeka) dostala jméno jelčák dáblůvský (*Cyprinella proserpina* Girard, 1856). Pomocníkem Háda byl trojhlavý pes s jedovatými slinami Kerberos. Jeho jméno mají tedy jedovatí hadi – americký chřestýš *Crotalus oreganus cerberus* (Coues, 1875) a vodnářky rodu *Cerberus* Cuvier, 1829, z pobřežních vod jihovýchodní Asie a Austrálie, jejichž hlava se podobá hlavě psa (anglicky se tyto hadi označují Dog-faced water snakes). Po Kerberovi se nazývá i slimulovitá ryba *Thermarces cerberus* Rosenblatt a Cohen, 1986, žijící v hloubce větší než 2 500 m ve východním Tichém oceánu. Římané si své zemřelé představovali jako strašidelné duchy Mány. Podle nich se jmenuje tichooceánská ryba s velkýma očima tkaničnice *Lepidopus manis* Rosenblatt a Wilson, 1987, z okolí Galapág, a šedobílý severoatlantský žralok máčka přízračná (*Apristurus manis* Springer, 1979). Část podsvětí, kde šťastně pobývali spravedliví zemřelí, se nazývala

11

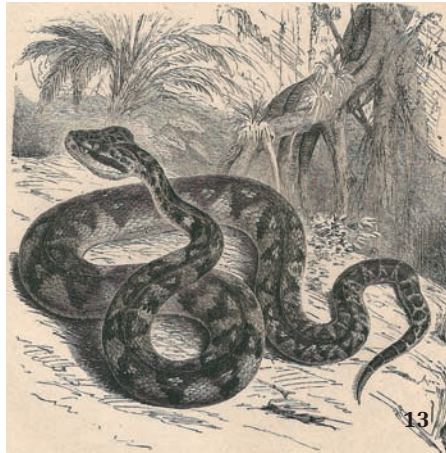
12

Élysion, latinsky Elysium (odtud název pařížské třídy Avenue de Champs-Élysées a tamního sídla francouzského prezidenta, Elysejského paláce). Jméno tohoto místa nese jihoamerický had vinejš z monotypického rodu *Ilysia* Fitzinger, 1826 (nyní *Anilius* Oken, 1816), ukrývající se v podzemních chodbách. V kázeňské části podsvětí trpěli zločinci. Mezi nimi také král Sisyfos, který musel za trest vykonávat těžkou, zbytečnou a nikdy nekončící práci. Obtížnost taxonomického zařazení nově objeveného druhu novoguinejské žáby papuánky *Cophixalus sisyphus* Kraus a Allison, 2006, motivovala autory popisu k použití jména tohoto trестance. Jmenovcem boha spánku Hypna je pak australský parejnkod rodu *Hypnos* Duméril, 1852, který „uspává“ ochromujícími elektrickými výboji.

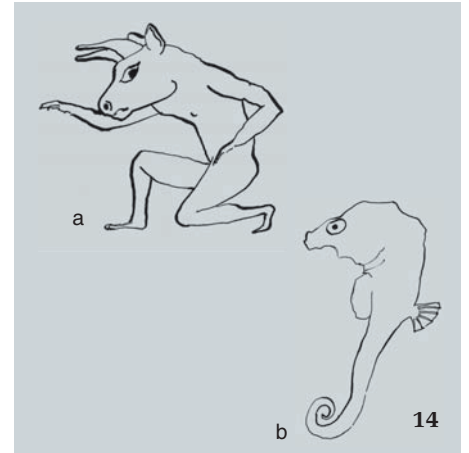
Zvláštní místo zaujímaly v řeckých mýtech tři sudičky Moiry. Reprezentovaly osud, proti němuž byli bezmocní lidé i bohové. Klóthó předla nit lidského života, Lachesis ji rozvíjela a Atropos přestřihávala. Zajisté podle nich dostali pojmenování různí jedovatí hadi – zmiže *Clotho rhinoceros* Schlegel, 1855 (nyní *Bitis rhinoceros* Schlegel, 1855, obr. 12), někdy uváděná jako poddruh zmiže gabunské (*B. gabonica* Duméril, Bibron a Duméril, 1854) a zmiže nosorohá (*Clotho nasicornis* Gray, 1842; nyní *Bitis nasicornis* Shaw, 1802) ze subsaharské Afriky, afroarabská zmiže útočná (*B. lachesis* Mertens, 1938; v současnosti *B. arietans* Merrem, 1820), jiho- a středoameričtí křovináři rodu *Lachesis* Daudin, 1803 (obr. 13), jihoafrická zmiže *B. atropos* (Linnaeus, 1758), chřestýšovec *Atropos puniceus* Wagler, 1830 (nyní *Trimeresurus puniceus* Boie, 1827) z jihovýchodní Asie a středoameričtí chřestýšoví hadi rodu *Atropoides* Werman, 1992. Poslední Moira dala jméno i tropické rybě z Indického a Tichého oceánu kranasu mělčinovému (*Atropus atropos* Bloch a Schneider, 1801).

Héroové

Héros Théseus se proslavil zejména zabítím Mínótaura, krétské obludy s lidským tělem a býčí hlavou. Proto jeho jméno dostala mořská ryba od pobřeží jihovýchodní Austrálie koníček minotauri (*Hippocampus minotaur* Gomon, 1997), jejíž masivní hlava nasedá na subtilní trup (obr. 14). Nebohý král Oidipús se po prožité tragédii oslepl, vypíchl si oči. Mřenka jeskynní (*Schistura oedipus* Kottelat,

13

14

1988) z Thajska nese jeho jméno s poukazem na malé degenerované oči. Věhlasného pěvce Orfea zase připomíná sladkovodní ryba jelec balkánský (*Squalius orpheus* Kottelat a Economidis, 2006), neboť oba pocházejí z Thrákie, současného Balkánu. Na Orfeovu manželku Eurydiku pak odkazuje australský scink *Ctenotus eurydice* Czechura a Wombey, 1982, a brazilská rosnivka maracáská (*Scinax eurydice* Bokermann, 1968). Trójskou válku vyvolal únos krasavice Heleny, zastoupené v nomenklatuře např. užovkou indicou neboli nádhernou (*Coelognathus helena* Daudin, 1803) z jižní Asie, nebo elegantní a nebezpečnou rybou z Atlantského oceánu a Středomořího moře murenou obecnou (*Muraena helena* Linnaeus, 1758). Po únosci Paridovi se pak jmenuje sladkovodní argentinská tetra Parisova (*Astyanax paris* Azpelicueta, Almirón a Casciotta, 2002), jejímž sesterským druhem je tetra cuňapírská (*A. troya* Azpelicueta, Casciotta a Almirón, 2002) s Paridovým rodným městem ve svém názvu. Také rodové jméno ryb *Astyanax* Baird a Girard, 1854, patří takřkajíc do rodiny – *Astyanax* byl syn Paridova bratra, velitele trójských vojsk Hektora a jeho ženy Andromachy. Tu po smrti manžela násilím odvedl z Tróje Řek Neoptolemos (vrah Astyanaktův) a měl s ní později syna Mollusa. Chřestýš černoocasý (*Crotalus molossus* Baird a Girard, 1853), žijící na jihozápadě USA a v Mexiku, ho navěky připomíná. Jiný Řek Odysseus dlouho bloudil při návratu od Tróje do vlasti. Autoři, kteří „bloudili“ při taxonomickém zařazení nově objeveného druhu pirani, proto využili jméno slavného krále a rybu nazvali *Serrasalmus odyssei* Hubert a Ren-

11 Slepý macarát jeskynní (*Proteus anguinus*) žije v temných vodách balkánských jeskyní.

12 Obávaná sudička Klóthó dala jméno nebezpečné zmiže *Clotho rhinoceros*, nyní *Bitis rhinoceros*, někdy uváděné jako poddruh zmiže gabunské (*B. gabonica rhinoceros*). Snímky V. Motyčky

13 Sudička Lachesis odměřovala délku lidského života. Při setkání s člověkem může její roli sehrát i největší jedovatý had Jižní Ameriky křovinář němý (*Lachesis muta*). Orig. A. Brehm, Život zvířat (Praha 1927), není-li uvedeno jinak

14 Fiktivní portrét oblundného Mínótaura (a). Vzácná mořská ryba koníček minotauri (*Hippocampus minotaur*) z korálových útesů okolí jihovýchodní Austrálie dorůstá jen asi 5 cm (b). Orig. T. Pavlík

no, 2010. V horských oblastech se vyskytující druhy dostaly jméno Oresta (tj. hora-la), syna velitele řeckých vojsk před Trójou Agamemnóna – náleží k nim scink *Caledoniscincus orestes* (Sadler, 1987) z Nové Kaledonie, jihoamerická užovka *Tomodon orestes* Harvey a Muñoz, 2004, mločik Brameův (*Bolitoglossa orestes* Brame a Wake, 1962) z Venezuely, severoamerický mloček rusalčí (*Desmognathus orestes* Tilley a Mahoney, 1996) a bezblanka *Pristimantis orestes* (Lynch, 1979) z Ekvádoru. K počté staleté římské dívky Cloelie, která neváhala při svém útěku ze zajetí přeplavat řeku Tiberu, byly pojmenovány užovky musurany (*Clelia* Fitzinger, 1826) ze Střední a Jižní Ameriky.

Následující díl seriálu pojedná o mytogenických jménech bezobratlých živočichů (s výjimkou hmyzu).